

76/91

Telewizja Polska - S.A.

Ośrodek Badania Opinii Publicznej

ul. Woronicza 17

00-999 Warszawa

tel. (48-2) 647 87 91, (48-2) 647 87 92; fax (48-22) 43 46 51

Kto wygrałby dziś wybory parlamentarne?

- * Połowa (50%) Polaków deklaruje, że z pewnością wzięłoby udział w ewentualnych wyborach parlamentarnych. Raczej głosowałoby dalsze 21% ankietowanych.
- * Liderem rankingu wyborczego z przełomu czerwca i lipca jest Sojusz Lewicy Demokratycznej. Głosowałoby nań 23% badanych. Polskie Stronnictwo Ludowe zdobyłoby 11%, Unia Wolności i „Solidarność” po 9%, Unia Pracy - 6%.
- * Najliczniejszy „elektorat rezerwowy” (najwięcej osób gotowych oddać na daną partię drugi, dodatkowy głos) mają SLD i Unia Pracy (po 10%).

Warszawa, lipiec 1995 roku

W cieniu kampanii prezydenckiej trwa ożywiona dyskusja polityków dotycząca przyszłych wyborów parlamentarnych. Kiedy do nich dojdzie? Kto może je wygrać? Czy są powody, by zmieniać obowiązujące w nich reguły gry: ordynację wyborczą?

Dostarczymy politykom - i zainteresowanej życiem publicznym części opinii publicznej - nowych danych. Przyjrzyjmy się wynikom najnowszego badania preferencji partyjnych Polaków przeprowadzonego na przełomie czerwca i lipca.¹

Aktywni i bierni

Zdecydowany udział w ewentualnych, wcześniejszych wyborach parlamentarnych zadeklarowała dokładnie połowa (50%) ankietowanych Polaków. Dalsze 21% skłaniało się do takiej decyzji (odpowiedzi „raczej tak”). Wahało się (odpowiadając ankieterom „jeszcze nie wiem”) 9%, swą absencję zapowiedziało 20%.

Tab.1. Gotowość udziału w wyborach parlamentarnych*

	XI'94	XII'94	II'95	III'95	IV'95	V'95	VI'95	VI/VII'95
zdecydowanie tak	38	40	47	46	47	49	45	50
raczej tak	23	23	22	22	23	21	23	21
raczej nie	10	8	8	8	9	7	9	7
zdecydowanie nie	18	14	12	12	12	13	13	13
jeszcze nie wiem	11	15	11	12	9	10	10	9
N	985	974	1069	1022	1059	1024	1043	1499

* pominięto tych badanych, którzy nie ukończyli jeszcze 18 roku życia

W porównaniu z poprzednim pomiarem z początków czerwca zainteresowanie wyborami wzrosło powracając do poziomu z maja. Jest - jak pokazuje tabela - wyraźnie wyższe niż pod koniec ubiegłego roku.

Grupami najbardziej aktywnymi politycznie (zamierzającymi zdecydowanie uczestniczyć w wyborach) są kierownicy, specjaliści z wyższym wykształceniem, prywatni przedsiębiorcy oraz pracownicy umysłowi bez wyższego wykształcenia. Zamiarowi głosowania sprzyjają też starszy wiek, lepsze wykształcenie, bycie mężczyzną, dobra sytuacja materialna

¹ Próba losowa mieszkańców kraju od 18 roku życia. Między 24 czerwca a 3 lipca zrealizowano 1499 wywiadów. Błąd statystyczny dla takiej wielkości próby nie przekracza +/- 2.6% przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

oraz posiadanie wykrystalizowanych poglądów politycznych (*szersze dane zawiera tab.3 dołączona do komunikatu*).

Ranking partii: 1. SLD, 2. PSL, 3. UW

Kolejny miesiąc utrzymuje się wyraźna przewaga Sojuszu Lewicy Demokratycznej nad rywalizującymi z nim ugrupowaniami. SLD zyskał poparcie 23% ankietowanych wyprzedzając zdecydowanie Polskie Stronnictwo Ludowe (11% głosów). Po 9% przypadło Unii Wolności oraz „Solidarności”, zaś stawkę partii przekraczających pięcioprocentowy próg wyznaczony przez ordynację wyborczą zamyka Unia Pracy (6%).

Niewiele do pokonania tego progu zabrakło Bezpartyjnemu Blokowi Wspierania Reform (otrzymał 4%). Konfederacja Polski Niepodległej zdobyła 3%. różne partie prawicowe i centroprawicowe spoza Sejmu (Porozumienie Centrum, PSL - Porozumienie Ludowe, RdR, Sekretariat Ugrupowań Cenroprawicowych, UPR i ZChN) - łącznie 11%, zaś z dysponującą centrowym elektoratem partią „Republikanie” - 13%.

Tab.2. Preferencje partyjne osób gotowych iść do wyborów parlamentarnych

	V '95	VI '95	VI/VII '95
Sojusz Lewicy Demokratycznej (A. Kwaśniewski)	25	22	23
Polskie Stronnictwo Ludowe (W. Pawlak)	8	10	11
Unia Wolności (L. Balcerowicz)	9	10	9
„Solidarność” (M. Krzaklewski)	6	9	9
Unia Pracy (R. Bugaj)	7	5	6
Bezpartyjny Blok Wspierania Reform (J. Gwiżdż)	3	3	4
Konfederacja Polski Niepodległej (L. Moczulski)	4	4	3
partie prawicowe i centroprawicowe spoza Sejmu*	9	10	11
inne**	9	4	5
jeszcze nie wiem	23	23	19

*) PC, PSL-PL, RdR, SUC, UPR i ZChN

***) w tym „Republikanie”, Partia „X”, „Samoobrona” i PPS

Jak widać, od maja dystans dzielący w naszym rankingu Sojusz Lewicy od jego rywali nieco zmalał. Ciągłe jednak jest nieco większy niż w początkach roku, u schyłku rządów poprzedniego gabinetu. Warto zwrócić uwagę, że do przewagi SLD nad rywalami przyczynia

się, prócz jego skuteczności w pozyskiwaniu elektoratu, ogromne rozbitcie prawicy. Ugrupowania o elektoracie określającym się jako prawicowy (BBWR, „Solidarność”, KPN, UPR, ZChN) zebrały w sondażu łącznie 21% głosów. Próg 5% przekroczyło jednak tylko jedno z nich - „Solidarność”.

Warto tu dodać, że dwukrotna przewaga SLD nad najsilniejszymi konkurentami przynosi partii Aleksandra Kwaśniewskiego dodatkowe zyski wynikające z kształtu ordynacji wyborczej. Służący do ustalania wyników wyborów system d'Hondta w połączeniu z podziałem kraju na stosunkowo małe okręgi wyborcze zamienia bowiem głosy na mandaty w Sejmie w sposób bardzo korzystny dla partii wyraźnie przeważającej nad innymi.

Inny, ważny rezultat sondażu, to lekki spadek odsetka osób, które wybierając się do wyborów nie wiedzą jeszcze kogo poprzeć. Liczba niezdecydowanych utrzymuje się jednak ciągle na wysokim poziomie. Stanowią oni 1/5 (19%) ogółu badanych.

„Elektoraty rezerwowe”

Aby poprawić swe notowania partia może pozyskać część osób dotąd niezdecydowanych, albo odebrać głosy innej partii.

Spróbujmy ustalić, w których stronnictwach mogą szukać dodatkowych głosów partyjni stratedzy. W tym celu spyaliśmy badanych, na którą partię oddaliby w wyborach jeszcze jeden, dodatkowy głos, gdyby nim mogli dysponować.

Na początek zajmijmy się wielkością potencjalnych rezerw partyjnych elektoratów. Układ sił w „walce o rezerwy” jest - jak się okazuje - nieco inny niż w rywalizacji o pierwszy, najważniejszy głos wyborców. Co prawda najczęściej wymieniono znowu SLD, ale uczyniło to 10% badanych, wyraźnie mniej niż w naszym głównym rankingu. Na drugim miejscu (również z 10%) znalazła się Unia Pracy wyprzedzając Unię Wolności (8%), PSL (7%) i „Solidarność” (5%). Aż 30% badanych uchyliło się od wskazania swej „partii drugiej preferencji”.

Proporcje między liczbą wyborców i wielkością elektoratu rezerwowego są w różnych partiach bardzo zróżnicowane. „Pierwsze” głosy są dwukrotnie liczniejsze od „drugich” w Sojuszu Lewicy Demokratycznej i „Solidarności”. Przeważają też w PSL. Elektorat i rezerwy są sobie mniej więcej równe w Unii Wolności, BBWR, KPN, UPR. Przewagę elektoratu zapasowego nad zadeklarowanymi zwolennikami odnotowaliśmy w Unii Pracy, a także w ZChN i SUC.

Gdyby mógł(a) Pan(i) oddać jeszcze jeden, dodatkowy głos, to kandydata jakiej partii (ugrupowania) poparł(a)by Pan(i)?	(dane w proc.)
Sojusz Lewicy Demokratycznej	10
Unia Pracy	10
Unia Wolności	8
Polskie Stronnictwo Ludowe	7
„Solidarność”	5
Bezpartyjny Blok Wspierania Reform	4
Konfederacja Polski Niepodległej	3
Partia „Republikanie”	3
partie prawicowe i centroprawicowe spoza Sejmu*	15
inne partie	5
jeszcze nie wiem, brak zdania	30

***) PC, PSL-PL, RdR, SUC, UPR i ZChN

Jak widać, polskie ugrupowania można podzielić nie tylko na te z szerszym i te z węższym gronem zwolenników ale również na „partie pierwszej preferencji”, skutecznie przekształcające swych sympatyków w zadeklarowanych wyborców) oraz na „partie drugiej preferencji”, mniej efektywne w „przebijaniu się” do pierwszego szeregu w batalii o głosy.

Spójrzmy teraz, gdzie znajdują się rezerwy głównych ugrupowań polskiej sceny politycznej.

Dodatkowy, drugi głos na **Sojusz Lewicy Demokratycznej** oddałyby osoby popierające w pierwszej kolejności PSL (stanowią one ponad 2/5 ogółu „elektoratu zapasowego” Sojuszu) oraz Unię Pracy (ok. 10%).

Rezerwowe zaplecze wyborcze **Polskiego Stronnictwa Ludowego** tworzą wyborcy SLD (3/5) oraz ugrupowań prawicowo-solidarnościowych (łącznie 1/4).

Unia Pracy może szukać dodatkowych głosów w elektoratach SLD (2/5), Unii Wolności (1/6) i różnych partii posolidarnościowych (wraz z NSZZ „S” - 1/4).

Unia Wolności zbiera drugie głosy w SLD (1/3 ogółu unijnych rezerw), UP (1/4) i w ugrupowaniach prawicowo - solidarnościowych (1/3).

„**Solidarność**” ma swe rezerwy głównie w partiach prawicy (3/5). **Partie prawicowe** - przede wszystkim u swych konkurentek z tego samego obozu politycznego oraz w

„Solidarności” (razem 1/2). Po kilkanaście (10-15) procent „zapasowego elektoratu” prawicy głosuje na UW, PSL i SLD.

Tak oto uchwyciliśmy zjawisko krzyżowania się, nakładania na siebie pól politycznych wpływów różnych ugrupowań. Które partie rywalizując o głosy stykają się ze sobą najczęściej? Które w tych pojedynkach wygrywają, które przegrywają?

Rywalizacja o rolę „partii pierwszej preferencji”: rezultaty

Badani najczęściej łączyli w parę dwie partie rządzącej koalicji: SLD i PSL. Na pierwsze miejsce każda z nich trafiała równie często: PSL w połowie par, SLD - w drugiej połowie. Z obliczeń statystycznych (analiz regresji) wynika, że o wyborze między Stronnictwem a Sojuszem decydowało miejsce zamieszkania (wieś przedkładała PSL nad SLD, miasto - odwrotnie), poglądy polityczne (zdecydowani lewicowcy woleli Sojusz) i stosunek do konfliktu między rządem z „Solidarnością”. Badani przyznający rację rządowi chętniej wybierali SLD, wyborcy akceptujący rację związku, bądź mający kłopoty z przyznaniem słuszności którejś ze stron, woleli PSL.

W parach z Unią Pracy i z Unią Wolności SLD była „partią pierwszej preferencji” dla 3/4 badanych, „rezerwową” dla około 1/4. W rywalizacji z UP sprzyjały Sojuszowi prosocjalne poglądy badanych w kwestiach społeczno-gospodarczych oraz ich zaufanie do rządu. W rywalizacji z UW dodatkowo liczył się optymizm ankietowanych: ich przekonanie, że za kilka lat materialne warunki życia ludzi będą lepsze niż dziś. Wśród osób umieszczających w pierwszej dwójce partii SLD i UW prawie wszyscy optymiści zamierzali poprzeć Sojusz, co druga osoba spodziewająca się pogorszenia sytuacji społeczeństwa wolała Unię.

„Podwójni unicy” - osoby wymieniające UW i UP - wybierały jedną z nich w zależności od swych poglądów politycznych. Lewicowcy woleli tę odwołującą się do pracy, prawicowcy - do wolności.

I jeszcze o parach tworzonych z jednej strony przez UW bądź PSL, z drugiej zaś przez któreś z licznych ugrupowań obozu centroprawicowo-solidarnościowego.

W duetach prawicowo-unijnych „partią pierwszej preferencji” w 2/3 przypadków była UW. W parach ludowo - prawicowych w 3/5 przypadków wygrywał PSL. Rozstrzygał przede wszystkim stosunek do „Solidarności”: pozytywny sprzyjał wyborowi partii prawicowej, negatywny - jej konkurenta.

Tab.4. Preferencje partyjne Polaków

	DANE W %								LICZ -BA OSÓB
	SLD	PSL	UP	UW	"S"	cpr	in.	tp	
OGÓŁEM.....	23	11	6	9	9	20	3	19	1056
PLEĆ									
mężczyźni.....	23	12	6	9	9	23	3	14	524
kobiety.....	22	10	5	10	9	17	2	25	532
WIEK									
do 24.....	20	11	5	14	6	23	3	17	121
25-34.....	20	9	6	13	6	20	6	21	201
35-44.....	22	12	7	9	9	22	1	18	237
45-54.....	29	11	7	7	7	17	2	19	174
55-64.....	27	11	5	6	13	19	2	15	156
65 i więcej.....	19	13	2	7	13	19	3	24	167
MIEJSCE ZAMIESZKANIA									
wieś.....	20	23	3	4	7	20	3	21	396
miasto do 100 tys.....	26	6	7	11	8	18	4	20	339
miasto 101-500 tys.....	27	3	5	12	17	19	3	15	192
miasto pow.500 tys.....	16	2	11	15	7	28	1	20	129
WYKSZTAŁCENIE									
podstawowe.....	21	20	2	4	12	16	3	21	285
zasadnicze zawodowe.....	21	14	5	8	11	22	3	17	305
średnie i pomaturalne.....	24	5	8	12	7	21	3	20	370
wyższe z niepełnym.....	24	0	10	16	2	26	3	19	95
GRUPA SPOŁ.-ZAWODOWA									
kierownicy i specjaliści....	22	0	12	12	2	24	4	24	66
prac. umysł. bez wyż. wyk....	35	5	12	13	5	10	2	18	123
robotnicy.....	20	10	6	8	12	20	3	21	243
rolnicy.....	15	30	2	2	7	18	3	23	116
prywatni przedsiębiorcy....	16	4	4	21	2	35	0	18	53
emerytowani prac. i renciści	27	10	4	6	12	21	4	17	251
gospodynie domowe.....	19	23	4	9	12	10	2	21	38
uczniowie i studenci.....	19	7	0	24	12	27	3	9	44
bezrobotni.....	20	17	7	11	9	20	1	14	77
inni.....	21	0	7	7	6	27	4	29	43
SYTUACJA MATERIALNA									
dobra.....	21	5	9	20	8	17	2	18	106
średnia.....	23	10	6	9	8	22	3	18	650
zła.....	23	14	4	4	13	17	3	23	239
bardzo zła.....	20	19	1	7	10	19	3	21	60
POGLĄDY POLITYCZNE									
lewicowe.....	59	9	6	3	2	11	4	6	202
centrolewicowe.....	25	18	15	13	3	10	2	14	126
centroprawicowe.....	9	6	12	28	7	26	1	11	94
prawicowe.....	5	6	0	12	26	40	3	9	213
trudno powiedzieć.....	17	14	4	5	6	17	3	35	415
PRAKTYKI RELIGIJNE									
regularne.....	17	14	3	8	11	22	2	22	622
nieregularne.....	27	10	9	10	8	18	3	15	279
nie praktykujący.....	36	3	8	12	3	17	4	17	148

cpr - partie centrowe i prawicowe: BBWR, KPN, PC, PSL - PL, RdR, SUC, UPR, ZChN i "Republikanie"

Tab.3. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu,
to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?

	ODPOWIEDZI W %					LICZBA OSÓB
	zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie	jeszcze nie wiem	
OGÓLEM.....	50	21	7	13	9	1484
PLEĆ						
mężczyźni.....	55	19	6	11	8	709
kobiety.....	45	24	7	14	10	775
WIEK						
do 24.....	41	18	12	18	12	205
25-34.....	41	28	8	15	7	290
35-44.....	47	24	6	14	9	331
45-54.....	59	16	6	9	10	232
55-64.....	58	18	5	10	9	207
65 i więcej.....	57	20	5	9	9	218
MIEJSCE ZAMIESZKANIA						
wieś.....	47	24	8	12	8	555
miasto do 100 tys.....	54	20	5	12	9	460
miasto 101-500 tys.....	48	20	7	11	14	283
miasto pow.500 tys.....	52	17	7	17	7	186
WYKSZTAŁCENIE						
podstawowe.....	45	24	6	13	12	417
zasadnicze zawodowe.....	47	22	8	14	9	441
średnie i pomaturalne.....	55	19	7	11	8	501
wyższe z niepełnym.....	58	19	3	13	8	124
GRUPA SPÓŁ.-ZAWODOWA						
kierownicy i specjaliści.....	63	21	1	9	6	78
prac. umysł. bez wyż. wyksz..	54	21	10	9	6	164
robotnicy.....	48	23	9	11	8	341
rolnicy.....	45	23	9	14	9	170
prywatni przedsiębiorcy.....	62	12	1	12	12	71
emerytowani prac. i renciści..	58	19	4	9	10	324
gospodynie domowe.....	43	17	9	16	15	63
uczniowie i studenci.....	50	11	8	19	12	72
bezrobotni.....	36	24	7	22	11	130
SYTUACJA MATERIALNA						
dobra.....	50	22	8	13	7	147
średnia.....	52	22	7	10	9	885
zła.....	47	22	6	14	10	346
bardzo zła.....	44	13	6	25	12	105
POGLADY POLITYCZNE						
lewicowe.....	65	18	5	7	4	243
centrolewicowe.....	64	17	3	6	10	156
centroprawicowe.....	58	18	6	10	8	124
prawicowe.....	61	19	7	8	4	265
trudno powiedzieć.....	36	25	8	18	13	690
PRAKTYKI RELIGIJNE						
regularne.....	50	23	7	12	9	854
nieregularne.....	48	20	8	12	12	411
nie praktykujący.....	54	16	5	18	7	211

Dane OBOP

Sondaż z 24 czerwca - 3 lipca '95